

J E L E N K Ö R.

2. szám.

Pest szombat január 4dikén.

1834.

Foglalat: Magyar és Erdélyország (Pozsonyban ker. ülések; D. Sz. Mártonban megyei gyűlés). Anglia (tengerhadí készülétek mint mondják a' kelet ellen). Franciaország (az ország belső állapotja a' j. des Débats után; republicanismus terjedése; Lengyelekért gyászmise; Lyon; Moncey; a' királynak parlam. nyitóbeszéde). Spanyolország (hírek Madridból 's a' hadból). Portugália (békitő alkudozás; decretumok; seregek állásai). Törökország (a' Samioták, a' Beobachter és Courier Français, skutari és dardanellai vita) Elegyhírek.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban dec. 30ikáig a' kerületi gyűlésekben a' törvénykezés-munkálati IIIik czikk 4 első §-za forgott vitatás alatt. Ezek, mint tudni, a' megyei-szék rendezését tárgyazván, a' mondott szakaszokban elhatározott: a' megyeszék elnöke (praesese) annak helyettese; a' táblabírák száma, méltatása (candidatiója), választása, időszakkénti újra választása, 's megkivántató tulajdonsági; továbbá e' rendes táblabírákon kívül alkalmazandó kebelbeli más táblabírák száma is kitűzött.

D. Sz. Mártonban dec. 9—12ikén tarták ns. Küküllő vmegyének ezen esztendőbeli (1833) 4ik közgyűlése. A' RR. hálás részvétellel fogadák a' főispán gróf Haller László urnak tettét, melly szerint a' törvényrendszabásinak e'leget tevén, őket (a' RRket) törvényes jusaik gyakorlásában megtartotta. Az igaz hazafi földi mennyét találja, hol törvény tiszteletét látja. E. H.

A N G L I A.

Az angol révparti készülétek mindegyre nagyobb figyelmét vonják a' közönségnek magokra, annál inkább, mivel a' hasonló francia tengeri intézkedésekkel időre 's tán ezélra nézve is rokonak. Devonportban: Cornwallis 74, Minden 75, Portland 52, Endymion 50 álgys hajók készítettnek; Portsmouthban: Ganges 84, Bellerophon 80, Praesident 52; Chatamben: Camperdown 106, 's Hastings 74; és Sheerness-ben: Powerful 84; ezeken fölül pedig Sultan 76, 's Java 52 álgysak. A' közvélemény Levantet (keleti tengert) jegyzi e' hajóosztály célpályájaként fékvetőleg a' török birtokra sovárgó moszka szándék ellen, vagy igazabban mondván felbontatása végett az olly sokszor említett orosz-török szerződésnek a' dardanellák elzáratása miatt. Az egész angol sajtó 's minden hírlap (kivevén a' szigoru tory lapokat, millyen a' Morning-Post több rokon társival, mellyek ez ügyben inkább hallgatag viseletűek) mint egy köz igazgatástól látszatnak vezéreltet-

ni, hogy az angol nemzetet az orosz ellen felbőszítsék. Már jó idő óta a' Times marczona és személyeskedő polemikája fulánkit egyenesen Russzia terjeszkedő hatalma ellen intézé, vádjába szövén Lengyelország eltipratását 's az egyesült absolutismuszi propagandát úgy szólván tettlegi harcra fakasztja. A' Times véleménye szerint a' touloni 's más francia foki nagy készülétek, hol tudniillik 20—30 ezer főnyi szárazföldi sereg pontosul egybe, nem egy algieri tartomány (Konstantine) meghódítására, hanem más czélokra vannak számv. Russziának a' fekete tengeren 22—24 lineahajója tanyáz, mellyek 3 nap alatt Konstantinápoly alatt teremhetnek: „csudálkozni e' tehát azon, kérdi a' Times, ha Lajos-Filep kormánya minden esetre 's politikai résre készen kíván állani, 's hogy Anglia is osztakozik igazságos aggodalmiban? Ez okból készített most fő tengerkormányunk is (az angol) annyi hadihajót fel, hogy archipelagusi flottánk 16—18 lineahajót számláljon. Angliának további egykedvűsége (hanyagsága) ezen orosz szándékatoknak a' török birodalom nagy romjait illető eselszövedéki iránt, sérelem lenne az angol nemzetre, tönkre bitoltatása britt kereskedési érdekünknek, rabigába görbesztése a' földközi tengernek, feldulatása Európa függetlensége 's nyugalmanak.“ A' Times egy percnyit sem kétes az iránt, hogy az orosz kormány azonnal más gondolatra veteműne, mihelyt látná, hogy Angol 's Franciaország eltökélése komoly 's rémitő hajóergét nem csak rezzentésül, hanem szükség esetén valódi munkálatra szállította tengersikra. 'S miután azon véleményét kinyilatkoztató, hogy az egész világ, törvény, szabadság 's politikai rend üdve, boldogulása Angol 's Franciaország szoros egyességétől függ „hogy a' vad hódításnak és katonai despotismusnak mindenütt gát vettethessék“ Pozzo di Borgot (a' párisi orosz követet) támadja meg a' miatt, hogy minden ügyes ármanykodásával az angol 's francia nép közt egyenetlenségi konkolyt hintegyet. „Francia-

ország 's Anglia, (így végződik e' manifes-
tumképen irt cikkely) tudják, hogy keres-
kedési, gyarmati, katonai, tengeri és szelle-
mi v. moralis szempontban, éjszak megtámad-
hatásira nézve csak egy közérdekjök lehet;
tudják, hogy e' hatalmas érdekeket szövetsé-
gök által könnyen 's minden veszély nél-
kül biztosíthatni; de ha egyik a' másikat cser-
ben hagyja, mind a' kettő kétségtelen áldo-
zat menthetetlen martalék lenne." Ezzel ro-
kon hírt penget a' Morning-Herald, Globe, 's
Courier is több vagy kevesebb hévvel. Ez utó-
olsó lap azonban kétségbe vonja: ha Russzia
hatalom-terjedése alapos és elég ok e ak-
kor háborúra, ha ez igazságosan 's nyilván
történik? mivel úgy mond, ha ez valódi sark-
igazságképen állana, úgy legelőbb is azonnal
az éjszakamerikai szövetséges tartományok
ellen volna szükség kardot rántanunk; mert
ezen egyszerű csendes hatalom az ő dicső
csatornáival, fenséges vasútaival, bámulatos
szaporodásu népségével kétségkívül sokkal
gyorsabban növekszik gazdagság 's hatalom-
ra nézve, mint az orosz birodalom minden hó-
ditásával. "S habár, mondja folytatólag a'
Courier, nemzeti becsületünk 's dicsőségünk,
nem lat v. font; hanem mázsás ok is az ész-
mérlegben, mindazáltal e' fő javakat igen drá-
gán fizettük már meg nemzeti adósságunkkal;
nemzeti bankerott (hitel- 's vagyombukás) 's
népegyetemünk revolúciója még veszélyesbek
ránk nézve, mint Stambulnak az orosz által es-
hető bevétele: illy körülmények közt nem le-
hetünk eléggé óvakodva vigyázók, mielőtt
álgyuinkat dördítsük a' moszka árboczokra.—
A' máltai készületek, t. i. a' sziget szüksé-
geit sokkal túlhaladó mennyiségben oda hal-
mozott gabona is, összevéve a' révpártinkbeli
munkássággal, mond ismét a' Times, még va-
lőbb színüvé hitelesíti a' földközi tengerre
célzó hadi szándéklatot.

FRANCZIAORSZÁG.

A' Journal des Débats Franciaország
jelen állapotjáról többek közt következőleg
ír: A' materialis rend országunkban jobbadán
már helyre van állítva, de míg a' társaságban
a' moralis rend nem áll helyre, addig, véle-
ményünk szerint a' köz jóllétre semmi sem
történt. Mellyik törvény, mellyik kormány-
hatalom tartatik tiszteletben? — A' Charta
talán? De hisz az most világosan meg van mu-
tatva, hogy a' Charta senkit sem kötelez;
kivevén a' királyt 's ennek talán ministereit,
e' charta — 's itt ismét kivesszük a' királyt 's
ministerit — még azokra nézve sem bír köte-

lező erővel, kik esküvel fogadják, hogy an-
nak hívei lesznek. A' francia hon e' jelen
pillanatban egy olly ország, hol mindenki
olly törvények alatt él, mellyeket érdekinél
fogvást alkalmasoknak tart, hogy magát alá-
jok vesse; mindenkinek meg van saját házi
cultusa, saját chartája, saját kormánya; van
azonban az 1830iki chartának is még egykét
tisztelője, most még megszenvedik azt 's már
ez is valami. — Vagy a' király tisztelet-
tik talán? Ha az ember nem vak 's nem si-
ket, meg kell ismérnie, hogy a' királynak
más előjoga (Vorrecht) nincs, mint megen-
gedni 's tűrni, hogy mindenki őt szabadon
gyalázza, gúnyolja 's rágalmazza. Ha disz-
telen tréfát vagy alacsony esélt (bohózatot,
Posse) üznek, kin szokás üzni azt? A' kirá-
lyon! kit tesznek a' nép előtt gyűlölségi és
bosszuállási játéku ki? A' királyt! ki foszt-
ja meg a' szenvedő inséget kenyerétől 's ru-
hájától a' meztelent, ki foszt-meg mindenkit
szabadságától? A' király! — kit szokás leg-
rutabb 's gyűlöletesb alakokban minden ut-
cza-sarkon, minden bolt-ablakon 's mindenütt,
hol here hivalkodók 's napbitanglók tartó-
zkodnak, czégerül kitűzni? Mindig csak a'
királyt! Vendéeban a' királyt istentelen bi-
torlónak (usurpatornak) szidalmazzák, itt pe-
dig jesuitának 's álnoklelkü kormányfőnek, ki
titkon a' szent szövetség fejdelmével cimbo-
rál. A' király, mondják, Párist fellegrárok
akarja körülvétni 's a' juliusi nép hő-
büszkeségét vérpatakba fojtani; a' király főle-
mészti a' nép élelmét, adók által elnyomja,
hogy kincseket halmozhasson össze, mellye-
ket a' külföldön rakat le mint biztos helyre;
— a' király pisztollyal lövet magára, hogy
híveit a' republicanusok ellen bősztítse; szó-
val: a' király az ország nyilvános köz el-
lensége. — Ezt mondják 's ezt éneklik szer-
te, ezt példázzák a' füstések is; ezt olvas-
hatni prosában 's versben, ezt láthatni torz-
képekben (carricatura); ezt látjuk előadatni,
majd komoly phrasisokban, majd pórgorom-
baság nyelvén, majd ismét calembourokban,
különkülön azok kedviért, kik a' komolyt sze-
retik, 's vagy gorombaságnak vagy calembou-
roknak inkább baráti. Minden izlés, osztály
minden intelligentia itt szabad választással bír
— 's a' király, kit a' charta sérthetetlennek
mond, nemesak legkevésbé sérthetetlen, de
egyszersmind utolsó személy közöttünk! —
Vagy a' polgári hatóság iránt van illő
tisztélet? Hisz kiki annak örül, ha az gú-
nyoltatik 's kacaj tárgyaul tétetik. Miért is

tekintsék ott egy tanácstag vagy tisztviselő személy köntösét, hol se királyra se chartára nincs ügyelet? — Vagy talán az ítélő-bíróság áll tekintetben? Ezt éjig magasztalják, ha fölment a' vád alul, gyalázatosan kiáltják, ha kárhozzat. Vizsgáljátok csak meg gondosan 's ti a' társasági hatóságok közt egyre sem találtok; melly a' rút becs-mérlés és rágalom nyilait elkerülhetné. — Még is van országunkban valami ollyas, melly kevély 's fenyegetődző; melly mint tanító-mester beszél; melly kormányoz, bírál, igazgat — 's mind ez a' charta, király 's kamarák előtt egy, a' nyilvános statushatóságokkal versengő hatalom; melly csak alkalomra vár, hogy azok helyébe léphessen, ugy-mint az emberjogok republicai társasága. Talán nem járnánk rosszul, ha ennek uralkodás-módját megpróbálnók, melly mint látszik, jól van létszerítve. Legalább majd engedetlenkedés miatt kevesebb panasz volna. A' főségek majd értenék, mint kell a' törvényeket erőben 's önszemélyiket tekintetben tartatni. E' társaságnak már egészen kész igazgatási módja is, kész törvénykezési rendszere, készek financiai, készek hadsergei, szóval: kész egész constitutiója. Ezen felül e' társaság minket ismér, — minket, kik a' nagy francia társasághoz tartozunk és sokkal jobb emberek vagyunk, sem hogy titkolódzva magunkat tetteznők. Azt igazsággal nehezen állíthatni, hogy az emberjogok társasága összekütt. Ez csak olly társaság, melly egy másikat idéz küzdésre; olly kormány, melly egy másikkal visel háborút, ugy hogy Franciaországban most két nemzet van: egy monarchiai 's egy republicai. Mindkettőnek vannak saját törvényei, saját uralkodása, saját katonái 's ministerei. Ez többé senki előtt sem titok. Jelenleg fegyverszünet uralkodik ugyan e' két nemzet közt, azt mindazáltal nem kívánhatni, hogy egyik a' másiknak törvényeit 's hatóságait tiszteletben tartsa. Ezen kép itt épen nincs tulságig sötét színekkel füstve. — Rend ez tehát? 's létezhet olly országban rend, hol mindenki csak olly törvényeket ismer el, mellyeket elismérni önkedvüleg akar? 's a' t.

A' republicanismus mind inkább terjedésének Franciaországban, esalhatatlan tanújele, hogy a' hírlapok felét ezen párt szelleme bélyegzi; jele az ifjuság mindegyre fenyegetőbb gondolkodás-módja 's azon borongó kínézések, mellyek mind ezen körülmények össze-és közre hatásiból a' kormány elibe tolong-

nak, nem ok nélkül azt várattják, hogy a' jövő parlamenti ülés nagy küzdési látványt öltessz-tend elő a' juliusi dynastia (Lajos-Filep) és a' republica közt. — Bölcs törvény azonban 's hatalom eltökélett szándékkal párosulva nem csak itt, hanem minden más országban is meg-fékezheti a' revolutiót, hol ez az alkotmány 's álladalom szívéen rágódik, hanem tökéletesen csak fensőbb tudományos és hitvallási élet-elvek által győzhetni azt meg, ha t. i. ezeket a' kormánynak valódi liberalis (szabadékos) tettei gyámolítják mindenben és mindenkor. — Dec. 18kán Párisban a' st. honoré templomban gyászmisét mondottak a' varsói hadi törvényszék által minap elítelt 's kivégzett lengyelekért, mellyen Czartoryski hg 's a' lengyel generálok többi kibujdosott vitéz társikkal együtt voltak jelen. Ez ünnepre épen az orosz czár nevnepjét választották; a' kormány nem ellenzé azt, sőt a' felhivatalos journal des Débats jelenté is, mint szinte annak homlok-egyenestü kontrasztját is, hogy e' nap estvé-sén Pozzo di Borgo gr. oroszka követnél diplomatai vendéglet vala, mellyben a' francia ministerek is részt vettek. Azon lengyelek, kik Schweizből Franciaországba jöhetésre szabadságot kaptak, az algieri depot-hoz szállítatnak, de Algier most, mióta Konstantinápoly az orosz hatalom-terjedés meggátlása végett az europai függetlenség palladiumának tartatik, csak ideigleni tanya v. szálláshelynek tekintjük a' dardanellákhoz vezető ut felé. — Moncey marsalt nevezé a' király Jourdan helyébe invalid-házi kományszónak. — Néhány hírlap azon hirt terjeszté, hogy az orleansi hg Amerikába szándékozik utazni, egy ministeri ujság azonban ezt valótlannak czáfolja azon toldalékkal, hogy ha utra menend is a' koronaörökös, ez minden esetre néhány départamentokra fog terjeszkedni 's így egyedül belföldre. — Egy nem régiben Párisból hazatért utazó azt beszéli, hogy a' republicai párt igen munkás ott röpke-irományi elterjesztésiben, gyakran láthatni fiatal csinos öltözetű férjfiakat a' Fülvárosokba kocsizgatni, 's illy pongyola nyomtatványokat a' nép között szerteszórógatni. Lyon most igen esendes 's gyárai 's kereskedése virágzó divatnak, számos kézművesei pedig rendtartó nyugalmasok; szerfelett magasztalják az itt nem régen nyitott Lamartinière nevű új szorgalom-iskolát, hol több száz szegény gyermek ingyen kap tanítást jövendőjük biztosíttatása végett. — A' Franciaországból Schweizba vonult lengyel-ség nagyobb része tovább is ott kívánna ma-

radni, azonban a' berni tanács szavazati többséggel kénytetni határozá el őket, hogy a' franczia földön átköltözhetési engedelmet használják.

Következő beszéddel nyitá meg a' király dec. 23ikán a' kamarák ülését, mellyet a' franczia mostani bel 's külálláspont tükrül egészen közlünk: Pair és követ urak! Franciaország nyugalma Kegyetek utolsó együttléte óta nem zavartatott meg. A' rend és béke jótétei-birtokában van az. A' szorgalom 's munka törekvése mindenütt megkapja jutalmát. A' foglalatos 's nyugalmas népség számot tart intézkedésink tartósságára, 's azoknak részemről hív őrzetére, 's a' nyilvános bátorság zálogkezese a' nemzeti jóllétnek. Minden jog biztosulása, minden érdek védelte, 's politikánk méltánylata 's mérséklete által jutánk mi e' szerencsés resultatumokra. Ezek tartósságának megalapítása végett önérzettel 's türedelemmel maradunk ugyanezen rendszer-nél. Munkás ébredésre van még szükségünk. Elszelős szenvedélyek, birságlatos eselszövedékek törekszenek a' társasági rendet megzavarni. Azoknak mi Kegyetek nemes közre hatását, a' törvényhatóságok szilárdságát, az igazgatás munkásságát, a' nemzeti őrség 's hadi sereg lelkes hazafiságát állítjuk szemközti ellenül 's a' nemzet bölcseségét, melly t. i. fel van világosítva veszélyeiről azon csalódásoknak, mellyeket főkép azok buzganak terjeszteni, kik a' szabadságot ostromolják akkor, midőn azt védeni állítják, mi pedig a' törvényszeres rendet 's civilisatioi előhaladásinkat biztosítandjuk. Imígy uraim! véghartárt szegünk mi a' revolutiónak 's ohajtását teljesítjük Franciaországnak. Ennek köszönöm én a' nekem nyújtott segedelmet, ennek az irántam mutatott bizodalom és szívesség tanújeleit. Érzékenyül tapasztalám én azokat az általam meglátogathatott megyéinkben, de a' Gondviselésnek is hála részemről azon javakért, mellyekkel Hazánk már bír 's azokért, mellyeket a' jövődő ígér számára. Kegyetek, uraim, gyámolítani fogja igyekezéstimet, hogy a' nemzeti gazdagság öregbülése egy, kereskedésünk és szorgalmunk diszletére szolgáló kutfő felnyitítása által gyámolittassék, 's munka által a' nép minden osztályi közt jóllét gyarapulhasson. Reménylem, hogy a' törvényhozó test, pártolását a' vámrendnek, — minthogy az szorgalmunk előmentinek tanúja, 's ugyanazt elfogadni a' felvilágosult kormányok is hajlandók, — bölcs szabadság elveivel párosítandja. A' népoktatás, hála Kegyetek közrehatásuknak! igen üdves és hat-

hatós őszönt nyere. A' finantzbeli 's a' tractatusok végrehajtását kívánó törvények, gyorsan Kegyetek elibe fognak terjesztetni. A' statusjövedelem javul, 's minden azzal kecsgetet, hogy az magasbuló jóllétünk fokaihoz képest emelkedni fog. Különféle törvényjavaslatok, mellyek közül néhány közölve is volt már Kegyetekkel, fognak tanácskozásik alá terjesztetni. Okom van remélnem, hogy a' charta ígéretei ez ülés folyta közben teljese-désre jutnak. Örömmel jelenthetem, hogy viszonyink minden külhatalommal, 's az ő intézményikről vett biztosítványok legkisebb kétséget sem támasztanak a' közbéke fenmaradása ellen. A' félsziget komoly történetek látványtére volt. Mihelyt II. Mária királyné kormánya visszaállítatott Lissabonban, diplomatai közlekedésinket Portugáliával megújítam. Spanyolországban VII. Ferdinand király halála, hgasszony Iyányát hívá trónra; én siettem II. Izabella királynét megismerni azon reményben, hogy e' hamar elismerés 's az ennélfogvást az én 's a' regenskirályné kormányink közt helyre állott kapocs Spanyolországot az őt fenyegető rombolatoktól megóvandják. A' esend ugy látszik a' felzendült tartományokba visszatér már. Az általam oda rendelt hadosztály minden esetre megvédi határinkat. Mindenha szoroson egyesülve Nagybritanniával alaposan számolhatunk arra, hogy azon nehézségek, mellyek a' belgiumi 's hollandi király közt ohajtott végszerződés megkötését késleltetik még, se Belgium nagy érdekeit se Európa nyugalmit nem veszélyeztetik jövődőre. — Schweiz esende, azon viszátkodások által, mellyeket a' kormány szilárd bölcsesége azonnal lecsilapított, egy pillantatig meg volt zavarva. En szorgalmaskodtam Schweiznak mind azokban segéd szolgálatul lenni, mikben azt egy hív 's nem önhaszonleső szövetségesétől várhatott. Törökországot nagy veszélyek fenyegeték; én iparkodtam olly békekötést sürgetni, millyet Franciaország érdekei 's az europai rend tartóssága kívánt. En törekedésimet folytatni fogom mind ezek fenmaradásipak biztosításaul. Az itt előadtam történetek 's főkép a' félsziget állapotja tisztemmé tevék a' hadserget azon lábon fentartanom, mellyet a' status bátorsága kívánt. Hagyják uraim e' munkánkat elvégeznünk. Vajha a' rend hatalmasan, köztiszteletben, 's ezentul minden zavartul óttan maradna fen! vajha nemzeti érdekeink hathatós védelme a' pártszövények vég reményit elszórnák! akkor folytatja

majd
védp
alkot
lyájá
Keg
kélet

liába
Mad
vesz
more
zott
roba
figye
zele
majd
hatá
azon
rinté
hag
(spa
szök
Spa
más
szél
kev
ha
a' h
pán
sag
teha
hírz
nép
lyes
rem
Bis
sze
fog
log
ugy
ors
mé
kij
ism
sok
ját
Le
zi,
ezi
la
min
min
ada
los

majd Franciaország boldogul és szabadon, védpaizsa alatt azon kormányoknak, melly azt alkotá, minden gát nélkül jólléte fejlődési pályáját. Ez az én legbuzgóbb kívánatom, 's Kegyetek segédttámaszim lesznek annak tökéletes teljesülését biztosítani.

SPANYOLORSZÁG.

A' spanyol seregek becsapását Portugáliába folyvást visszásan közlik a' hirlapok. Madriti dec. 6ig terjedő hirlapokból annyit vesz ki a' Messenger, hogy gen. Rodil, ki Zamore mellett 's Morillo, ki Orenseben tanyázott megértvén d. Carlosnak Miranda de Due-roban (Portugáliában) tartózkodását, nagyobb figyelemmel tartásul egész a' végszélekig közeledtek, mire az infans előbb Braganzába majd ismét Chavesbe vonult vissza 's így a' határon tulkelés megsem történt. Az Estrella azonban egészen máskép közli a' dolgot. Szerinte migueli katonák mintegy 12—1500an elhagyván Porto vidékit egyenesen Tuynak (spanyol föld) tartótanak, hogy ott magokat szökevényekül adandván ki, menedék gyanánt Spanyolországba üthessenek; továbbá hogy más részről maga az infans is kerülgetvén a' széleket, Morillo szükségesnek látta őt egy kevéssé visszarezzenteni, melly szándékában ha 24 órát nem késik, megszalasztás helyett a' herceget elis foghatá, kit különben csupán Vigoba üzhete. Igen, megjegyzi a' Messenger, de Vigo már spanyol földön fekszik, tehát d. Carlos még is beütött az országba. E' hirzavarban csupán azon körülmény gyújthat némi világot, hogy d. Carlos midőn e' rejtélyes sétálgatást kigondolá, bizonyosan azon reményben volt, hogy szolgálatira legalább is Biscayában egy jól szerkezett hadat 's magas személyére kiterjesztett karokkal váró népet fog készen találni. Azonban mint látni a' dolog egész máskép üte ki, 's ha ő fensége csak ugyan bebottlott esalékony reményben követelt országába, minden esetre örvendhete, hogy még is utra kapott abból ismét szerencsésen kijöhetni. Vizen híjában fogja szerencsését ismételni, itt jóval előbb tétettek rendszabások, hogy törbe kerüljön, mihelyt első próbáját merné a' biscayai öbölben kiszállásnak. La Lealtad fregatte szünetlen a' bilbaói partot őrizi, Guerrero és El-Soverano pedig a' galliziai vizszéleken czirkálnak. Ugyan az Estrella szerint a' beirai hgné 's d. Carlos hitvese mindenütt követék az infanst. — Az új hadminister Zarco del Valle ur egy decretumot ada ki legközelebb, mellyben a' királyné d. Carlos infanst ugyanazon índítókokból, mellyek-

nél fogva minap minden jószágit elfoglaltatá, most ujabban minden polgári és hadi viselt hivatalitól és méltóságitól megfosztja, 's a' születése napján különben tartatni szokott ünnepeket keményen eltiltja. A' Times szerint, nem sokára egy más decretumot fog a' madriti ministerium kibocsátani a' jesuita rendnek Spanyolországban ismételt eltörlesztése iránt, minthogy e' rend tagjai között legszámosabb volna, ki a' jelen zendülésben előkelő részt vőn. A' kir. seregek ujabbd mozdulatiról ezt írja az Indicateur de Bordeaux dec. 18ról: Gen. Valdes 6000 emberrel Borunda felé sietett, hogy mint hirlék az ott nagy számmal táborozó insurgenseket megtámadja, de ezek a' gen. közelgését kinyomozván sátorait jóvalelőbb fölszedék 's más tájakra huzódtak. Gen. Lorenzo Segurában van, Castagnon és Elpastor Villafranca táján a' guipuzcoai insurgenseket, kik mint hire futott a' navarraiaiktól elszakadtak, bevándók. Imitt amott naponként esnek apróbb csaták, de a' nagy rész mindenütt utat enged a' kir. hadaknak 's minden ütközetet gondosan kikerül. Eraso ezredes kised csapatja dec. 11kén Peralda vidékin szétverett, tisztei jobbára elfogattak vagy elestek, maga azonban kézre nem kerülhetett. 15kén st. Jean-Pied-de-Pont felől hallottak erős puszkázást, de kimenetelét nem tudják, mivel igen havazott, 's a' Ronceval völgynek, honnan a' puszkászó hallatszék, a' vidéki gyilkolások miatt kiindulni senki sem bátorkodott. Elpastor is megvert Gnernicánál egy sereg fegyveres parasztságot 's vezéreit elfogá. Zavala csoportjai szerte szakadoznak 's százanként térnek vissza régi lakjaikba. Barcelona lakosi egy láncsás ezredet ajánlottak saját költségükön a' királyné szolgálatjára kiállítani 's a' főkapitány Llander az ajánlást elfogadván most már szerkeszti az ezredet 's hozzá tiszteket nevez, az egészt nem sokára a' többi hadhoz indítandó. Iumba 14kén estve mintegy 50 főre menő, jobbára rongyos és nyomorék fegyverű lovas insurgens esapott be 's néhány órai dúlás után éjféltájban ismét elvágtatott. Reggel tudák meg, hogy beütésök célja, némelly előbbkelő polgárok, különösen egy Amerikai nevű gazdag lakos elfogatása volt. Az Amerikait el is hurezolák, mint hívek azért, hogy kezesök legyen egy bizonyos Ramon nevezetűért, kit közülök a' constibutionalisok e' napokban fogtak el és st. Sebastianba hadiszék elibe küldöttek. Hasonló esínyt tőn egy másik csapat Galarozas városban, hol a' tömlöczőt is fölverék 's belőle 6 carlista terhes vétkü fo-

golyt czipeltek el. E' csoportot gen. Moreno hajdan Malaga kormányzója 's utóbb Grenada főkapitánya vezérlé, 's közte igen sok tiszt, mintegy 30 találkozott a' felosztatott kir. önkényes seregből, 's Portugáliába d. Carlos-hoz valának sietőben; utjokat holmi gabanes lovakon és nyomorék öszvéreken tevék. Ciudad-Realnál a' Princesa huszár ezred egy meglehető sereg guerillát kerite meg 's vezérük Barba alezredesen kívül, ki magát egy pár lovas tiszttel együtt szerencsésen kivágta, a' többitleveré vagy elfogá. — Marsall Bourmont, gen. Clouet, Larochejacquelin 's mintegy 40—50 más francia tiszt, kik nov. 22kén még Ecijában voltak, Spanyolországot elhagyák 's genuai hírek szerint (a' Messengerben) dec. 10kén a' spezziai öbölben part-ra is szállottak 's ott veszteglének.

Bordeauxi dec. 17ki legujabb levelek szerint ott épen akkor vevék hírét egy újabb 's igen véres ütközetnek, melly Legueitio táján Zavala csapatjai 's mintegy 300 kir. örseregbeli katonák közt 14ke körül történt. A' carlisták itt sokáig vitézül harczoltak, de végre még is hátrálni, utóbb pedig nagy rendetlenül megfutamodni kénytelenítették. Zavala sebet kapott, a' constitutionalisokat vezérelt tiszt pedig elesett, de helyébe a' parancsnokságot nyomban más vette ált 's így részükről más nevezetes veszteség nem történt. — Erasó szélytvert hada Saguesának törtet futva, hol ujra állásra vergődni szándékozik, 's gen. Valdes mindenütt nyomukban. Gróf Parsent spanyol grand a' kir. bocsánat következtében elhagyta Párist 's megy vissza Madritba.

PORTUGÁLIA.

A' portugáli ügy iránt közbenjárult angol-spanyol alkudozási lépésnek mindeddig nem tudhatni se való célját se bizonyos kimenetét. D. Miguel, némelly hirlapok szerint, csupán időt kívánt magának bővebb megfontolásra, de hosszút, hogy teendő lépésit annál érleltebben intézhesse; mások szerint, az ajánlatokat, névszerint hogy Portugáliát oda hagyja, egyenesen visszaveté; sőt ismét mások után Hare angol ezredest, ki e' javaslatokat hozá, magához sem bocsátá. Ha igaz e' két utóbbi, mond a' Standard, azon egy szikrá ok sincs miért megütközni. Ha d. Miguelnek esze van, miről színte senki sem kétkedik, ugy bizonytal egy pár szóbeli javaslatra, — 's igen jól tudva mellesleg, hogy Anglia 's Franciaország többször ismételt nyilatkozásainál fogvást erőszakos beavatkozáshoz nyulni nem fog, (Spanyolország szót

sem érdemel, bárcsak saját baját győzhetné meg maroknyi seregével!), — nem fog amugy hamar kiszaladni egy országbul, melly annyi vérengzés után is csupán két városán, az is csupa idegenektől foglalva tartott városán kívül, még mindig övé, 's az is marad valamig külső kényszerítő befolyások ettől nem fosztják meg. A' Sun ugy véli, hogy Hare ur, valamint a' spanyol küldött is, inkább don Carlosnak Portugáliából eltávoztatását sürgeték, mint a' két fél közötti egyezést, mellyet csak egy úttal 's mellesleg érinthettek. — A' két ellenséges had közelebb munkálatiról nincs mi nevezetést mondani. Pedro tábora megmaradt ostromló állásában Santarem körül. Miguelének egyik része a' Tajon átkelve Alemejonak tart, a' másik de sokkal csekélyebb rész, mintegy 6000 gyalog t. i., 's 4000 lovas, Santarembe áll védelmül. Az angolokat nem kis félelem fogá el a' napokban, azon hir hallatára, hogy d. Miguel parancsot ad minden angol foglyainak agyon lövésökre; e' hir azonban mindeddig is csak hir maradt. Szökevények mondák, hogy az elfogott angol tisztek valamenyin a' legkeményebb sáncti munkákra szoríttatnak. Generál Stubbs dec. 26ikán Portobul egy kirándulást tön az örízet nagy részével, de ellenségbe nem ütköztén csak hamar visszatért. Lissabonban a' nép a' ministerium fölötti vitákon kívül decretumok olvasgatásival foglaltos. A' Chronica nem mulaszt napot, mellyen számára legalább egy ujat ne közlene. Az utóbbiak egyike az 1823. jun. 28ikán kiadott határozat 2ik cikkjét, mint igazságtalant, eltörli. Ezen cikk. erejénél fogva Gonsalves de Miranda ur mint akkori hadminister, azon ürügy alatt, mintha oly rendszabásokat tett volna, mellyeket a' kormány semmikép jóvá nem hagyhatott, ministeri hivatalából kitétetett. Most ez ok alaptalansága napfényre jöven, mint-hogy azon rendszabások tételére a' mondott ur egyenesen a' kormány által vala fölhatalmazva, a' cikk eltöröltetik 's Miranda volt tiszte viselésében megerősítették. Hasonlót rendel a' második decretum Jose da Silva Carvalho ur iránt, ki szinte azon cikk által volt ministerségétől azon oknál fogva fosztott meg, mivel az országot engedelem nélkül hagyta volt el, holott mostan kívül, (mint mondatik) hogy arra még jun. 1sőjén (1823) a' külügyi ministertől minden szükséges formassággal fölrüházott utilevelet kapott 's mellyenél fogva tehát hivatalába ujlag visszahelyeztetik. — Egy harmadik rendelet egy töm-

lőcz-
la vár
zon m
porko
sák e
csukh
említ
nevez
gadós
dők f
cretur
király
tum a
vámot
te mi
's ez
15dik
decre
ó bra
Donn
sát re
4iki
elism
vatal
tor é
getek
volta
másm
nak,
dötte
szeri
melly
reira
mihe
biába
ro n
az e
jeszt
lőség
ját k
st. J
dig
Liss
zaso
kén
szau
lebbi
rona
gant
meg
80—
rako
cia o
patta

lőcz-osztályi lajstromot szab ki a' sz. Izabela városnegyedi fenytőszéki bíróság elibe azon meghagyással, hogy azt azonnal minden porkolábnak párban ossza ki, hogy tudhassák ezek, milly tömlőczbe millyen vétkest csukhassanak. A' lajstrom 11 féle fogházat említ, valamennyit enxovia (tömlőcz) névvel nevezve. Ugyan e' lajstromon vannak a' ragadós és nem ragadós nyavalyákban sinylődők férfi és nő nemi kórházai is. A' 4ik decretumban örvendezését fejezi ki d. Pedro a' királyné nevében, hogy a' sept. 7iki decretum által felényire szállított liszt-behozatali vámot, a' szorongató körülmények megszűnte miatt ismét egészen a' voltra rugtathatja, 's ezt a' decretum kihirdetése napjától nov. 15dikétől, egy hónap mulva. — Egy legujabb decretumban ismét, melly dec. 3ikáról költ, ő braganzai hársége mint atya és gyámatya Donna Mária Ő Felségének királyi háztartását rendezi el. — Ugyancsak a' Chronica dec. 4iki száma szerint a' kormány, donna Maria elismerésének a' zöldfoki szigetekről már hivatalos hírével vevé. Joaquim da Silva predikátor és Joaquim da Silvano katonatiszt e' szigetekről, hova dom Miguel által száműzve voltak nov. 25ikén Lissabonba visszatérvén, másnap egy irományt nyujtottak ált d. Pedrónak, mellyben mint azon szigeti lakosok küldöttel megbízatásukat jelenték. Elbeszélésük szerint Bonavista volt a' szigetek közt első, melly a' chartát 's donna Mariát kikiáltá: Pereira da Silva ur t. i. a' sziget kormányzója, mihelyt a' constitutionalis hajóhadnak Algarbiában kiszállta hírével megkapá 's vele d. Pedro nyomtatott proclamatióit, ezeket nyomban az egybegyűjtött katonaság 's nép elibe terjeszté, kik örömjajjal fogadák azt, a' tisztviselőségek pedig mind aláírák. Bonavista példáját követé a' többi nagyobb sziget is, mint st. Jago, Mayo és st. Vincze, a' 6 apró pedig követő félben van.

A' Courier dec. 7diki leveleket kapott Lissabonból, mellyek után a' békitő alkudozások még ekkor is folytak. Hare ezredes 5ikén Lissabonban volt, de más nap ismét visszautazott Cartaxoba. Az Estrella legközelebbik száma írja: hogy Faro és Lagosba Pedronak 3 gőzhajója, egy fregátja, 2 brigantinje 's még két szállító naszádjá érkezett meg, 's 1800 főre menő sereget, mintegy 80—100 lovat, hadiszert 's bőséges élelmet rakott ki a' szárazra. 'S ismét hogy Valencia do Minhoba mintegy 700 ló, több osztály pattantyú- 's mintegy 60 tábori szekér, vala-

mennyi d. Miguel hadához tartozó érkezett meg, mintegy visszavonulóban a' Porto vidékin legközelebb történt ütközetből. (?)

TÖRÖKORSZÁG.

Nov. 11kén távozott el Samos-ból a' Marseille város nevű francia hajó az egyesült 3 hatalom biztosival. A' samioták folyvást a' Logothet 's többi pártfők tanácsától 's kényűktől igáztatva, a' biztosak minden javaslatit visszaveték, ámbár számosabbnak látszik a' esend és hódoláskivánó, mindazáltal a' zsarnoki félelem miatt nyilatkozni nem merő, felekezett. — A' Morning Herald szerint a' Perában több év óta lakó angolok 3 esztendő is alig ígérnek az ottomani birodalom életének, 's valóban, mi segéd kuffőkkel bir mostan? serge áll 30ezer főnyi fiatalból, kiket jobbadán tüzhelytől 's ekeszarvtól erőszak hurezolt el; hajóhada 25 vitorlányi ugyan, de három hajója sincs jó karban, pénztára csatornáji mind inkább apadoznak, pedig mennyi kincs szendereg csak magában Stambul birtokában! Ezért ugyan szívesen eleresélné a' czár Petérvárát 's még hihető más jeles pótlékot is adna rá nyugoti szomszédjának 's t. ef.

Az Oest. Beob. és a' Courier français összekocczantak, a' Courier ugyan is azt mondja: hogy Ausztria mindent felmuló okoknál fogva Russzia iránt le van kötelezve, mellyekhez képest napkelet (Törökország) ügye másod rendű v. is másod helyt foglal Ausztria polit. mérlegében 's igen szívesen megtéteti magán azon édes erőszakot, hogy illő kármentesítés által elégíttessék ki; így az ausztriai kabinetnek az lesz gondoskodási fő szempontja, hogy e' kárpótlások mennél hasznosabban üssenek ki birodalmára nézve 's összhangzásban álljanak a' Prussia által követelt kiegyenlítésekkel. Mindenki tudja, hogy ma ezekkel foglalatoss e' hatalmi háromság 's ez a' minister bizodalomban álló férjfiak előtt nem is lehet isméretlen 's a' t. — A' Beob. ezekre azt válaszolja: van tetti v. cselekvényi következetesség, melly gyakran szóban (beszédben) logikai helytartóul szolgál, 's a' jelen eset egy azok közül, hol e' csere divatoz. A' Courier français egy olly párt tolmácskürtje, mellynek minden feüálló — még maga a' török birodalom is — túske szemében, mivel e' párt a' szív 's lelki háborgást 's a' fogalmak (Begriff) zavarát mindenek összerombolására előmozdító eszközül tekintí; így tetteleg következetes (handelt consequent) midőn logikátlanul beszél. De bár mint legyen is ez: az ausztr.

kabinet az ozman trón fentartását nem helyzi soha politikai számításnak másod rendébe, hanem nyilvánosan egyikének nézi első és fő fontosságú ügyei közül, 's ez állítványt készek vagyunk mindannyiszor ismétezeni, a' mennyiszor csak a' Cour. franç. kívánja.

Skutariban az új kormányzó beiktatása óta helyre állott a' csend 's a' kereskedés föléled. A' minapi dulongáskor okozott kár 30 ezer for. megy, 's minthogy a' kiiktatott vezér harmad részit sem képes annak visszatéríteni, a' kárvallottak nem igen akarják őt e' városból kibocsátani teljes kielégítettéséig. — A' francia 's angol követ mindegyre ostromolják a' reiseffendit (külügy-ministert) a' moszka szerződés végett. Ez mindegyre szabadkozik 's nem foghatja meg: mi okbul üthet Anglia 's Gallia most illy zajt e' szövetség miatt, holott legbajosabb ügyében, midőn t. i. Ibrahim győzödelmes sergeivel csak néhány napi földközre vala Stambulhoz, nem ezek, hanem az oroszoknak ott termelt segéd hada menté a' szultánt meg; így igen természetesen látja ezen közeledést 's barátságos egyezkedést a' két hatalom közt e' tapasztalat szerint jövendőre is; 's mi a' dardanellákat (a' tengerszorosi fokvárait) illeti, ha bár mind az utóbbi szerződést, mind a' drinápolyi békekötést vizsga szemügyre veszik is, azokban az orosz nemzetnek semmi különös kivétel, előjog v. kitüntetés nincs adva, hanem csak azon kedvezési pontra van juttatva, mellyel p. o. az éjszakamerikai státusok bírnak. A' közönségesen szárnyaló hirt, hogy t. i. Russziáé a' dardanellák kulcsa, a' reiseffendi alaptalannak jelenti, mivel jövendőre sem futhat (evezhet, v. vitorlázhat) a' tengerszorosba be v. onnan ki semai hajó a' porta engedelmé nélkül. Mind ezen torló v. szemrehányó mentegetőzési mellett is a' reiseffendinek, úgy látszik, értesítve van már a' nagyúr 's képviselője a' három hatalom münchengrázi végzeteiről a' török birodalom iránt, mellyek e' faggató kétes körülményei közt, az ottani diplomaták véleményi szerint is biztos menedék 's igen jó víz a' porta malmára. — Alinak a' makranczos kandióták ellen küldött serge a' flottán kívül 15—18 ezer fő, 's minthogy a' kandiái jobbadán fegyvertelen parasztság csak mintegy 10—12 ezernyi számu lehet, nyilvános, hogy e' nagy 's fenyítékes szerkezetű hadi nép, ama' gyámoltalant, ha talán berzengeni merne, tönkre tiporja.

ELEGY HIREK.

Ismét őt, lázítási szándékkal visszabujdosott lengyelt lövetett agyon az orosz kormány: t. i. Vinniczki Antalt, Dombkovski Józsefet, Woytkievicz Pált, Zajonz Gergelyt és Moroz Ignácot. — A' belga király egész özőn (272) leopold-rendet osztata ki most egyszerre különféle nemű 's fegyverű katonaságra közt. — A' belga követház dec. 17kén elfogadá azon törvényjavaslatot, mellynél fogvást a' hadisereg száma 1834re 110 ezerben, az ujonez-illetőség 12 ezerben állapittatik meg, és pedig minden szó 's vitatás nélkül. A' belgahollandi háboru által csak épületekben okozott kár 2,500,000 frankra rúg Belgium részről. — Az orosz czár dec. 5kén Pétervárból Moszkauba rándult 's 7kén éjjel előtt már odaért 's így e' 726 werstnyi (orosz mfdnyi) szörnyű utat szinte 48 óra alatt végzé. Ott a' nyilvános intézetek nagy részit megszemlélvén, mindenütt harsány hurrah-val fogadtott; 10—12 napig szándéka itt mulatni, ottani első látogatásinak egyike volt a' nemzeti — az orosz — játékszin. Pachtussoff evezőtesti hadnagy novajazemlyai expedíciójából, hová 1832 aug. 13kán vitorlázott el, dec. 2kén érkezett az archangeli révfokba vissza szerencsésen, a' dühös elemek és viharok, mint szinte hajólegénységének elnyavalyásodta gát volt kiküldetése minden kívánati teljesíthetében. — Naupliában minden órán várják a' király- 's kormányzék Athenébe szállíttatása iránti rendelést; minthogy az atheneiektől kívánt 1 $\frac{1}{2}$ millió drachmányi kármentésítés kifizetését is elvállalá a' kormány az akropolisi tájkörért, melly rom- és omladékitól kitisztíttatván sétatérül (promenade) szolgáland. E. f. január 1sőjétől kezdve a' Görögországból menni szokottakon kívül még 4 ausztriai nyaláb- v. postahajó is kétszer evez hónaponként a' jóniai szigetekbe, Corfu, Zante 's Patrasba, 's így a' Hellasszal közösülést tökéletes rendezetűnek nézhetni ezentul. — Görögországban szinte köz a' vélemény, hogy az utóbbi pártos összeesküvésnek fő rugója önség volt 's haszonles, mellyet anarchia (fejetlenség) által legbiztosabban vélték elérhetni a' háborúhoz 's rabló dulongásbul gazdaguláshoz szokott egykori klephtek vagynépfők; azonban más részről az is tagadhatlan, hogy nagy része a' czimboraságnak idegen befolyás eszköze fogott volna lenni. Nov. 22kére hírelték ez ügy törvényszék-előtti fölvételét.